EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 13.5.2013
COM(2013) 279 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Atlantijas reģiona jūrlietu stratēģijas rīcības plāns

Nodrošinot pārdomātu, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi

(Dokuments attiecas uz EEZ)

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Atlantijas reģiona jūrlietu stratēģijas rīcības plāns

Nodrošinot pārdomātu, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

Jūras resursu un jūrniecības nozarēs, kas veido "jūras ekonomiku", līdz 2020. gadam Eiropā varētu izveidot 7 miljonus darbvietu. Šīs darbvietas būs pieejamas ne vien tādās jaunās nozarēs kā atjaunojamie jūras energoresursi, bet arī tradicionālajās jūrlietu nozarēs, kas tiks atdzīvinātas. Atlantijas reģions šajā "zilajā izaugsmē" var sniegt nozīmīgu ieguldījumu. Tajā pašā laikā nākamo paaudžu labad jānodrošina Eiropas lielākās un vissvarīgākās ekosistēmas vides un ekoloģiskā stabilitāte.

Tādēļ šajā rīcības plānā ir izklāstītas prioritātes pētījumu un ieguldījumu jomā, kuru mērķis ir veicināt "jūras ekonomiku" Atlantijas reģionā. Piecas Atlantijas okeāna piekrastes dalībvalstis[1] un to reģioni šo rīcības plānu var izmantot kā pamatu, lai piekrastes zonās palīdzētu izveidot ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Rīcības plāna pamatā ir Komisijas Atlantijas stratēģija[2], un tas tika izveidots pēc Atlantijas forumā notikušajām apspriedēm. Minētais forums dalībvalstīm, Eiropas Parlamentam, reģionālajām un vietējām iestādēm, pilsoniskajai sabiedrībai un nozares pārstāvjiem ļāva piedalīties rīcības plāna izstrādē un apsvērt to, kā tikt galā ar uzdevumiem, kas saistīti ar izaugsmes veicināšanu, Atlantijas reģiona oglekļa dioksīda pēdas mazināšanu, okeāna dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, efektīvu risinājumu izveidi apdraudējuma un ārkārtas gadījumos un uz ekosistēmu balstītas pārvaldības pieejas īstenošanu Atlantijas okeāna ūdeņos. Forumā tika ņemts vērā arī ieinteresēto pušu ieguldījums, ko tās sniedza, izmantojot virkni darbsemināru un tiešsaistes aicinājumu sniegt ierosinājumus, un arī dalībvalstu un reģionālo iestāžu ieguldījums.

Rīcības plāna grafiks veiksmīgi saskan ar Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESIF)[3] vienotā stratēģiskā satvara (VSS) izstrādi. VSS tematiskie mērķi lielā mērā saskan ar Atlantijas stratēģijas mērķiem, jo īpaši šādās jomās:

– atbalsts pārejai uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni,

– pētniecības un inovācijas spējas veicināšana, izmantojot izglītību un apmācību un nozari pietuvinot pētniecībai, un

– mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) konkurētspējas veicināšana, piemēram, tādu, kuri dominē ES tūrisma, zvejniecības un akvakultūras nozarēs.

Paredzams, ka rīcības plāns dos spēcīgu impulsu reģioniem un privātajam sektoram. Tiem būtu jāsāk apsvērt, kādās jomās varētu sadarboties, tostarp pārrobežu līmenī,

---

1 Apvienotā Karaliste, Francija, Īrija, Portugāle un Spānija.

2 COM(782) 2011, 2011. gada 21. novembris.

3 Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Eiropas Sociālais fonds (ESF), Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF).

lai īstenotu saskaņotās prioritātes. Rīcības plāna izstrādes process, kas tika īstenots partnerībā ar piecām Atlantijas piekrastes dalībvalstīm, mudināja ieinteresētās puses, tostarp reģionus, ostas pilsētas un privāto sektoru, apsvērt, kā Atlantijas okeāna reģionā sekmēt jūras nozaru ekonomikas izaugsmi un veicināt ilgtspējīgu attīstību. Tam būtu jāpalīdz piesaistīt ieguldījumus un veicināt privātā sektora aktivitāti jūras nozaru ekonomikā, tādējādi palīdzot atdzīvināt Atlantijas okeāna piekrastes reģionus.

Lai jūras nozaru ekonomika Atlantijas okeāna reģionā pilnībā izmantotu savu potenciālu, šā rīcības plāna veiksmīgai īstenošanai būs nepieciešams apvienot centienus, kas aptver trīs jomas — mērķtiecīgus ieguldījumus, lielākas pētniecības spējas un labākas prasmes:

– ***ieguldījumi:*** ieguldījumi būs jānovirza inovācijas, tehnoloģisko spēju un pārdomātu specializācijas stratēģiju virzienā; šajā ziņā īpaši nozīmīgi būs MVU. Būtiska nozīme šajās jomās būs Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESIF) efektīvai izmantošanai, lai sasniegtu vispārējos izaugsmes, konkurētspējas un nodarbinātības mērķus. Iespējams, būs nepieciešami arī ieguldījumi infrastruktūrā. Piemēram, jūras nozaru ekonomikas atbalstīšanā svarīga loma ir kuģu tehnoloģijām un tādiem jūrniecības infrastruktūras elementiem kā ostas un jahtu piestātnes. Atlantijas forumā tika identificētas to iespējas sniegt jaunus pakalpojumus, piemēram, augošajā kruīzu tūrisma tirgū, un piedāvāt montāžas un tehniskās apkopes punktus jaunām iekārtām atklātā jūrā. ES šim procesam jau ir sniegusi ievērojamu finansiālu atbalstu, tostarp finansējumu no Eiropas Investīciju bankas papildu aizdevuma veidā. ESIF turpmāk veicinās ES finansēšanas mehānismu labāku saskaņotību, tomēr infrastruktūrai paredzētais finansējums vai ieguldījumi tūrisma jomā joprojām lielākoties būs jāsedz privātajam sektoram;

– ***pētniecība:*** lai nodrošinātu okeānu pārvaldību, jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu un pārvaldību, jūras satiksmes drošību un jūras vides aizsardzību (tostarp, lai noteiktu piekrastes un tāljūras aizsargājamās teritorijas), nepieciešami ne vien dati un izpratne par ekosistēmu darbību un mijiedarbību, bet arī spēja modelēt, prognozēt un paredzēt. Šāda pieeja sekmē riska novērtēšanu un mazināšanu. Tā mudina veikt ieguldījumus un samazina ekspluatācijas izmaksas. Tādēļ okeāna novērošana, kartēšana un prognozēšana ir izšķiroša ilgtspējīgai saimnieciskās darbības izaugsmei Atlantijas reģionā un mūsu izpratnes veicināšanai par tādām norisēm Atlantijas okeānā, kam ir svarīga ietekme uz mūsu reģiona klimatu. Ir ārkārtīgi svarīgi šo informāciju padarīt plaši pieejamu. Ir arvien vairāk pierādījumu tam, ka pieejamāka publiskā sektora informācija var sniegt spēcīgu stimulu inovāciju veicināšanā;

– ***labākas prasmes:*** lai jūras nozaru ekonomika pilnībā izmantotu savu potenciālu, jānovērš atbilstīgi kvalificētu darbinieku trūkums atsevišķās jūras resursu un jūrniecības nozaru jomās, gan uzlabojot esošā darbaspēka kvalifikāciju, gan šajā nozarē piesaistot jauniešus. Tas jo īpaši attiecas uz tādām jaunām jomām kā atjaunojamā enerģija, kā arī uz tradicionālākām jomām, piemēram, kuģu būvi, zvejniecību, akvakultūru un jūras produktu pārstrādi, kurās, lai konkurētu globālajā tirgū, ir vajadzīga inovācija, specializācija un pielāgošanās jaunajām tehnoloģijām.

2. RĪCĪBAS PLĀNS

Pēc sarunām ar dalībvalstīm un Atlantijas forumā gūto atsauksmju rezultātā ir izveidots šis rīcības plāns, kas būtu jāīsteno līdz 2020. gadam. Norādītās darbības jomas ir veidotas tā, lai izpildītu Atlantijas stratēģijā norādītos uzdevumus un veicinātu pārdomātu, ilgtspējīgu un sociāli iekļaujošu izaugsmi un nodarbinātību. Nav paredzēts, ka šis rīcības plāns būs izsmeļošs. Tajā iekļautas vien orientējošs darbības jomu apraksts saistībā ar pētniecību un ieguldījumiem, lai risinātu kopīgas problēmas. Attiecīgās dalībvalstis gan atsevišķi, gan kopā jau dara daudz, lai attīstītu savas jūras resursu un jūrniecības ekonomikas. Tādēļ šajā rīcības plānā ir norādītas jomas, kurās iespējama papildu sadarbība. Darbs pie šīm prioritātēm varētu veicināt inovācijas, uzlabot Atlantijas okeāna jūras un piekrastes vidi un sekmēt tās aizsardzību, labāku savienojamību un radīt sinerģiju, lai veidotu sociāli iekļaujošu un ilgtspējīgu reģionālās attīstības modeli.

Ar šo rīcības plānu privātais sektors, pētnieki, reģionālās un valsts publiskās iestādes un citi dalībnieki tiek aicināti sākt izstrādāt tādus projektus, kuri atbilst turpmāk norādītajām prioritātēm.

1. prioritāte. Uzņēmējdarbības un inovāciju veicināšana

Šai prioritātei ir šādi konkrēti mērķi:

– *zināšanu apmaiņa starp augstākās izglītības organizācijām, uzņēmumiem un pētniecības centriem*

Inovācijas spējas palielināšana Atlantijas reģionā, izmantojot **pētniecību un tehnoloģijas**, mudinot:

(a) dibināt sakarus un pētījumu veikšanā sadarboties starp dalībvalstu pētniecības centriem, augstākās izglītības organizācijām un uzņēmumiem;

(b) nodot zināšanas un atklāsmes, kā arī prasmes starp augstākās izglītības organizācijām, uzņēmumiem un pētniecības iestādēm, tostarp izmantojot reģionālas, valstu un pārrobežu jūrniecības kopas un tehnoloģiju platformas.

– *konkurētspējas un inovācijas spējas uzlabošana Atlantijas okeāna reģiona jūrniecības ekonomikā*

Prasmju uzlabošana tradicionālajās Atlantijas okeāna nozarēs, piemēram, kuģu būvē, akvakultūrā un zvejniecībā, kā arī jaunajās jūras ekonomikas nozarēs:

(a) izveidojot izglītības un apmācību pasākumus, tostarp pārrobežu programmas, un savstarpēji atzīstot valstu izglītības un apmācību programmas;

(b) uzlabojot informētību par karjeras iespējām ar jūru saistītās nozarēs, veicinot entuziasmu saistībā ar jūrniecības kultūru un jauniešu karjeras iespējām, un novēršot citus šķēršļus, kas attur jauniešus uzsākt karjeru

jūrniecībā[4], piemēram, piedāvājot burāšanas apmācības, progresīvo tehnoloģiju kursus un citas kopīgas Atlantijas stratēģijas iniciatīvas.

– *saimnieciskās darbības pielāgošanas un daudzveidīguma sekmēšana, veicinot Atlantijas okeāna reģiona potenciālu*

Atbalsts **kopējās zivsaimniecības politikas** reformai un ES **akvakultūras** nozares atdzīvināšanai:

(a) izstrādājot labāku vairāksugu modelēšanu, zvejas rīkus un saistītās metodes un tehnoloģijas, lai līdz minimumam samazinātu oglekļa dioksīda pēdu, jūras gultnei nodarīto kaitējumu, izmetumu un piezvejas apjomu;

(b) daloties informācijā par instrumentiem, kas uzlabo zvejniecības pārvaldībā iesaistīto personu izpratni par pārvaldības pasākumu ietekmi uz sociālekonomisko jomu un ekosistēmu;

(c) veicot pētījumus, lai uzlabotu akvakultūras (tostarp jūras akvakultūras) izaugsmi, ražīgumu, konkurētspēju un vides ilgtspējību, un nozares spēju reaģēt uz tirgus vajadzībām;

(d) uzlabojot tirgus stāvokli tiem zvejas un akvakultūras produktiem, kuru izcelsme ir ES, uzlabojot šo produktu apstrādi, marķēšanu, izsekojamību un sertifikāciju.

2. prioritāte. Atlantijas reģiona jūras un piekrastes vides potenciāla aizsargāšana, nodrošināšana un attīstīšana

Šai prioritātei ir šādi konkrēti mērķi:

– *kuģošanas un jūras satiksmes drošības uzlabošana*

Jūrnieku, piekrastes iedzīvotāju, īpašumu un ekosistēmu **aizsardzības un drošības** pastiprināšana:

(a) vajadzības gadījumā novērtējot un paplašinot esošos brīdināšanas, ziņošanas un reaģēšanas mehānismus attiecībā uz invazīvām un kaitīgām jūras organismu sugām, un sekmējot labākās prakses apmaiņu saistībā ar tāda apdraudējuma likvidēšanu;

(b) atbalstot iniciatīvas, ko dalībvalstis īsteno Atlantijas okeāna reģionā, tostarp riska novērtējumus, koordinētas reaģēšanas mehānismus un ieguldījumus mūsdienīgās iekārtās, kas pienācīgi veicina koordinētu sagatavotību un reaģēšanu uz apdraudējumu jūrā, dabas katastrofām, avārijām jūrā, naftas un bīstamo vielu noplūdēm vai nelegālu tirdzniecību[5];

(c) izstrādājot, testējot un ieviešot jaunās tehnoloģijas, lai uzlabotu kuģu inspekcijas un sekmētu ostu un kuģu satiksmes drošību un aizsardzību, veiksmīgāk integrējot datus, kas iegūti no satelītiem un gaisa, jūras un

[4] Darba grupa par nodarbinātību un konkurētspēju uz jūras 2011. gada 9. jūnijā Komisijai iesniedza vairākus ieteikumus saistībā ar šo jautājumu.

[5] Esošajās iniciatīvās ietilpst Narkotiku jūras ceļu izpētes un operatīvais centrs (*MAOC-N*) un Eiropas Robežu uzraudzības sistēma (*EUROSUR*), ko koordinē Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām (*FRONTEX*).

sauszemes novērošanas līdzekļiem un novatoriskiem *in-situ* instrumentiem, lai uzlabotu izpratni par stāvokli jūrā;

(d) palīdzot sniegt reģionālus informācijas pakalpojumus saistībā ar jūras baseinu vienotajā informācijas apmaiņas vidē (*CISE*), pamatojoties uz saskaņotiem ES mēroga standartiem un dalībvalstu pieredzi, ko tās guvušas izmēģinājuma projektos.

– *jūras ūdeņu un piekrastes zonu izpēte un aizsardzība*

Eiropas Atlantijas okeāna novērošanas un prognozēšanas spējas izstrāde, pamatojoties uz esošajām struktūrām, platformām un mehānismiem, lai atbalstītu ES rīcībpolitikas īstenošanu, samazinātu nozares, publisko un pētniecības iestāžu izmaksas, stimulētu inovācijas un mazinātu nenoteiktību saistībā ar norisēm Atlantijas okeānā un klimata pārmaiņu radīto ietekmi:

(a) izmantojot esošās sistēmas un mehānismus, lai izstrādātu un saglabātu ilgtspējīgu integrētu programmu, ar ko apsekot un novērot piekrasti, jūras gultni un ūdens slāni, aptverot ES dalībvalstu, tālāko reģionu un aizjūras zemju un teritoriju ūdeņus no piekrastes līdz pat okeāna dzīlēm;

(b) izstrādājot tādus jaunus instrumentus un platformas okeāna novērošanai un ekosistēmu monitoringam (tostarp jūras gultnes kartēšanai), kas palielina automātiski mērāmo parametru skaitu, samazina novērošanas izmaksas un paātrina datu izplatīšanu lietotāju vidū;

(c) veicinot savstarpēji izmantojamu jūras datu un daudzpakāpju izšķirtspējas jūras dibena kartes efektīvāku pārvaldību, kataloģizēšanu un izplatīšanu, veicot ieguldījumus Eiropas Jūras novērojumu un datu tīklā;

(d) izstrādājot piekrastes okeanogrāfiskās prognozēšanas sistēmu tīklu (tostarp riska novērtējumu), kura pamatā ir *Copernicus* jūras dienests.

Līdzdalība instrumentu un stratēģiju izstrādē, lai risinātu **globālo klimata pārmaiņu** problēmas, tostarp stratēģijas attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām:

(a) atbalstot jūras nozaru ekonomikas oglekļa dioksīda pēdas novērtēšanu Atlantijas reģionā;

(b) izstrādājot platformu labākās prakses apmaiņai attiecībā uz emisiju samazināšanu un energoefektivitāti;

(c) veidojot sadarbības partnerības, lai noteiktu un uzraudzītu globālo klimata pārmaiņu ietekmi uz darbībām jūrā, ekosistēmām un piekrastes kopienām Atlantijas reģionā, tostarp izstrādājot labākas prognozēšanas un riska novērtēšanas spējas.

Atbalsts jūras vides aizsardzībai un centieniem līdz 2020. gadam Atlantijas okeānā panākt **"labu vides stāvokli"**[6]:

(a) turpinot par pamatu izmantot valsts plānus, *OSPAR* procesus un *Natura 2000* teritorijas, lai Atlantijas okeāna Eiropas piekrastē palīdzētu izveidot aizsargājamu jūras teritoriju saskaņotu tīklu, vienojoties par labu

[6] Kā noteikts Jūras stratēģijas pamatdirektīvā (2008/56/EK).

praksi un kopīgiem novērtēšanas procesiem, no kā labumu varētu gūt arī Makaronēzijas reģions un Karību jūras tālākie reģioni;

(b) veicinot turpmāku sadarbību starp dalībvalstīm, arī *OSPAR* satvarā, piemēram, attiecībā uz koordinētām un integrētām uzraudzības programmām un vienotu rīcību, lai atjaunotu ekosistēmas.

Atlantijas okeāna **ekosistēmu un bioloģiskās daudzveidības** sociālekonomiskās vērtības un norišu novērtēšana, lai atbalstītu lēmumu pieņemšanu.

Dalība dalībvalstu **jūras telpiskās plānošanas un integrētas piekrastes pārvaldības** procesos, piemēram, apmainoties ar labāko praksi un sekmējot pārrobežu koordināciju.

– *jūras resursu ilgtspējīga pārvaldība*

Labākas izpratnes veicināšana par **minerālu ieguves** tehniskajām iespējām, ekonomisko dzīvotspēju un ietekmi uz vidi Atlantijas okeānā, un novatorisku minerālu ieguves tehnoloģiju izstrāde un testēšana.

Pamata izveide tādai ilgtspējīgai Eiropas **jūras biotehnoloģiju** nozarei, kam būtu liela pievienotā vērtība:

(a) izpētot jūras gultni un novērtējot tās ģenētisko uzbūvi, bioloģisko daudzveidību un iespējas biotehnoloģiju nozarei nodrošināt materiālus, ņemot vērā piemērojamās starptautiskās tiesības un nepieciešamību aizsargāt jūras vidi;

(b) stiprinot saikni starp pētniecību un nozari Atlantijas okeāna reģionā, lai izveidotu biobankas un noteiktu tirgus nišas novatoriskiem jūras bioproduktiem (biomedicīnai, audu inženierijai, farmācijai, rūpnieciskajiem fermentiem), un koncentrējot pētījumus uz ražošanas procesu izveidi, lai šos produktus varētu ražot.

– *Atlantijas reģiona jūras un piekrastes vides atjaunojamo energoresursu potenciāla izmantošana*

Ilgtspējīgu **atjaunojamo jūras energoresursu** plašākas izmantošanas stimulēšana:

(a) mudinot novērtēt un kartēt Eiropas Atlantijas okeāna energoresursu potenciālu un nosakot veidus, kā mazināt ietekmi uz vidi un kuģošanu, ko rada iekārtu būvniecība, ekspluatēšana un ekspluatācijas pārtraukšana — kā daļu no reģionālām pārdomātas specializācijas stratēģijām atjaunojamo jūras energoresursu jomā;

(b) palīdzot veidot Eiropas elektroenerģijas pārvades sistēmu, kas starpvalstu sistēmās ļauj panākt jaudas līdzsvaru un nodrošina labāku savienojumu starp jūras un sauszemes enerģiju;

(c) sekmējot tādu tehnoloģiju izpēti, izstrādi un demonstrēšanu, kas paredzētas atjaunojamās enerģijas iekārtu būvniecībai un tehniskajai apkopei jūras vēja, viļņu, plūdmaiņu un biomasas enerģijas jomā, tostarp to integrācijai ar atsāļošanas iekārtām un daudzfunkcionālām platformām atklātā jūrā;

(d) mudinot izmantot īpašos ģeoloģiskos, okeanogrāfiskos un meteoroloģiskos apstākļus Atlantijas okeāna tālākajos reģionos, lai šiem reģioniem palīdzētu panākt enerģētisko neatkarību un sasniegt oglekļa dioksīda emisiju samazināšanas mērķus.

3. prioritāte. Labāka pieejamība un savienojamība

Šai prioritātei ir šādi konkrēti mērķi:

– *ostu sadarbības veicināšana*

Ostu izveide par jūras nozaru ekonomikas mezgliem:

(a) sekmējot infrastruktūras modernizēšanu, lai uzlabotu savienojamību ar iekšzemi, paplašinātu dažādu transporta veidu izmantošanu un samazinātu kuģu uzturēšanās laiku ostā, izmantojot tādus pasākumus kā elektroenerģijas nodrošināšana no krasta, ostu aprīkošana ar sašķidrinātas dabasgāzes uzpildes iekārtām un administratīvo šķēršļu likvidēšana;

(b) ļaujot ostām daudzveidot savu darbību, iesaistoties tādās jaunās uzņēmējdarbības jomās kā atjaunojamās enerģijas iekārtu apkope atklātā jūrā vai tūrisms;

(c) analizējot un popularizējot ostu tīklus un tuvjūras maršrutus starp Eiropas ostām, arhipelāgos un uz Āfrikas piekrasti, izmantojot tādas iniciatīvas kā "jūras maģistrāles", lai palielinātu jūras satiksmi.

4. prioritāte. Sociāli iekļaujoša un ilgtspējīga reģionālās attīstības modeļa izveide

Šai prioritātei ir šādi konkrēti mērķi:

– *labākas zināšanas par sociālajām problēmām Atlantijas okeāna reģionā*

Apmaiņa ar labāko praksi saistībā ar piekrastes iedzīvotāju veselības, sociālās iekļaušanas un labklājības uzlabošanu un pienācīgu un izmantojamu jūras sociālekonomisko rādītāju izveidi, lai novērtētu, salīdzinātu un sekotu līdzi jūras nozaru ekonomikas attīstības tendencēm.

– *Atlantijas okeāna reģiona kultūras mantojuma saglabāšana un veicināšana*

Sezonalitātes radītās ietekmes mazināšana un MVU izredžu palielināšana, daudzveidojot **jūras un piekrastes tūrisma** produktus un attīstot tirgus nišas ar ieguldījumiem šādās jomās:

(a) sporta aktivitātes jūrā, jahtu piestātnes un brīvā laika pavadīšanas pasākumi jūrā;

(b) ostu pakalpojumi, tostarp pakalpojumi kruīzu pasažieriem;

(c) nosakot un popularizējot Atlantijas okeāna piekrastes kultūras un dabas objektus, piemēram, nerūpniecisku zveju, vietējos ēdienus un jūrniecības mantojumu;

(d) aizsargājot un atjaunojot tūrisma objektus, tostarp piekrastes un zemūdens kultūras objektus un jūrniecības mantojuma vietas, kurām ir arheoloģiska, ekoloģiska vai vēsturiska vērtība[7].

[7] Atbilstīgi ievērojot UNESCO 2001. gada Konvencijas par zemūdens mantojuma aizsardzību principus.

3. ĪSTENOŠANA

3.1. Finansēšanas avoti

Šā rīcības plāna grafiks dalībvalstīm ļaus ņemt vērā prioritātes, kuras ir noteiktas to partnerattiecību nolīgumos ar Komisiju un par kurām būtu jāvienojas sarunās līdz 2013. gada beigām.

– Šie 2014.–2020. gada ESIF partnerattiecību nolīgumi ir svarīgs finansējuma avots, ko dalībvalstis vajadzības gadījumā var izmantot, lai īstenotu rīcības plāna prioritātes. Partnerattiecību nolīgumos, nosakot sadarbības prioritārās jomas, būtu jāņem vērā attiecīgās jūras baseina stratēģijas, piemēram, Atlantijas stratēģija. Tās sniedz iespēju Atlantijas okeāna piekrastes dalībvalstīs un to piekrastes reģionos noteikt jūras nozaru ekonomikas attīstības galvenās prioritātes un potenciālu. Tās dalībvalstīm ļauj arī izveidot pasākumus, ar ko nodrošināt ESIF un citu finansējuma avotu koordināciju. Tādēļ svarīga loma šā rīcības plāna īstenošanas procesā turpmākajos mēnešos būs dalībvalstu iestādēm, kuras ir atbildīgas par partnerattiecību nolīgumu sarunām, un arī iestādēm, kuras ir atbildīgas par darbības programmu izstrādi. Šis rīcības plāns var kalpot par iedvesmas avotu arī tiem, kuri izstrādā valsts un reģionālās darbības programmas saskaņā ar attiecīgās programmas jomas prasībām.

– Turklāt šis rīcības plāns kalpos kā norādes pašai Komisijai, īstenojot tieši pārvaldītos fondus, tostarp programmu "Apvārsnis 2020", *LIFE+*, *COSME* un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda tieši pārvaldītos elementus. Programma "Apvārsnis 2020" patiešām būs būtisks atbalsts šā rīcības plāna īstenošanā, un tajā "zilā izaugsme" jau tiek uzskatīta par vienu no turpmāko gadu prioritārajām pētniecības jomām. Tas var atbalstīt "zilās izaugsmes" darba kārtību, lai izpētītu un maksimāli palielinātu jūras floras un faunas daudzveidības potenciālu, lai ilgtspējīgā veidā iegūtu dziļūdens resursus un izstrādātu jaunas okeāna novērošanas tehnoloģijas. Tas palīdzēs veicināt jūras ekonomikas un jūras vides attīstību, paātrinot pētniecības un jauninājumu ieviešanu ekonomikā.

– Mērķtiecīgi publiskie ieguldījumi var un tiem arī vajadzētu veicināt privātos ieguldījumus un uzņēmējdarbības iniciatīvas. Dalībvalstis var arī apsvērt iespēju vērsties pie privātā sektora, lai rastu papildu līdzdalības un finansējuma iespējas.

– Turklāt Eiropas Investīciju bankas grupa (EIB grupa[8]) ir gatava mobilizēt savus finansēšanas instrumentus un speciālās zināšanas piemērotu projektu atbalstīšanai, lai vēl vairāk attīstītu rīcības plāna prioritātes. EIB var paplašināt savu atbalstu gan publiskā, gan privātā sektora pasākumiem, piešķirot aizdevumu, "apvienojot" aizdevumus[9] un sniedzot tehniskas konsultācijas. Tā piedāvā dažādus finansēšanas instrumentus — no ieguldījumu aizdevumiem tiešajam un netiešajam finansējumam līdz EIF piešķirtiem kapitāla fondiem dažāda mēroga pasākumu atbalstam.

[8] Eiropas Investīciju banka (EIB) un Eiropas Investīciju fonds (EIF).

[9] "Apvienošana": EIB finanšu aizdevums, ar ko papildina no ES vai citiem publiskiem avotiem piešķirtas subsīdijas.

Ņemot vērā budžeta ierobežojumus un Atlantijas reģiona iestāžu nepieciešamību apsvērt virkni ar attīstību saistītu prioritāšu, būtu jāuzsver, ka rīcības plāna īstenošanas process joprojām ir brīvprātīgs, taču tam būtu jāatbilst tām īstenošanas prioritātēm, kas ir izklāstītas attiecīgo piecu dalībvalstu partnerības nolīgumos. Visiem projektiem, kas attiecīgajām iestādēm iesniegti, pamatojoties uz šo rīcības plānu, būs jāizpilda attiecīgajos finansēšanas noteikumos noteiktie kritēriji. Saskaņā ar ES fondu dalīto pārvaldību lēmumu par to, vai īstenot konkrētu projektu, pieņem kompetentā vadošā iestāde.

3.2. Inteliģenta sadarbība

Rīcības plānā ir noteiktas dalībvalstu, reģionālo un vietējo iestāžu un ES iestāžu iespējas sadarboties jomās, kurās tas nepieciešams, lai sasniegtu ilgtspējīgas izaugsmes mērķi. Bet tāda sadarbība, protams, nav vienīgais veids, kā īstenot šo rīcības plānu. Rīcības plāna īstenošanā svarīga loma var būt arī konkrētiem pasākumiem un projektiem valsts, reģionālajā un vietējā līmenī. Vajadzības gadījumā būtu jāsekmē sadarbība starp dažādām valstu specifikai pieskaņotām programmām.

Mērķtiecīgi strādājot kopā, var iegūt virkni papildu labumu, jo īpaši saistībā ar informācijas kopīgu izmantošanu, dalītām izmaksām, kopīgiem rezultātiem un apmaiņu ar labāko praksi, kā arī radīt idejas turpmākām sadarbības jomām. Konkrētāk dalībvalstis un reģioni var sadarboties kopīgu projektu vai citu pieeju izstrādē, saņemot atbalstu no dažādiem finansējuma avotiem.

Programma "Apvārsnis 2020" un citas ES programmas un finansēšanas instrumenti var atbalstīt sadarbību pētniecības jomā, sekmējot projektus, kurus ierosina publisko vai privāto iestāžu konsorciji. Piemēram, ar šiem projektiem var pārbaudīt dažādus vispārēju problēmu risinājumus vai salīdzināt dažādu tehnoloģiju veiktspēju. Apvienotā Karaliste, Francija, Īrija, Portugāle un Spānija jau piedalās vairākos kopīgos projektos, pētniecības tīklos, tehnoloģiju platformās un kopīgā plānošanas iniciatīvā par veselīgām jūrām un okeāniem. Šie mehānismi paver dalībvalstīm tādas sadarbības iespējas, kuras programma "Apvārsnis 2020" var pastiprināt. Arī Eiropas iekšējās koordinācijas un sadarbības izveide varētu kalpot kā pastiprinātas sadarbības pamats transatlantiskās pētniecības jomā.

Kopīgi projekti un pasākumi nav saistīti ar pētniecību vien. Eiropas teritoriālā sadarbība (piemēram, izmantojot Atlantijas okeāna reģiona programmu), ko finansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), dažādu ES dalībvalstu kaimiņreģioniem un pilsētām sniedz mehānismu, ar kura palīdzību strādāt kopā un mācīties citam no cita, izmantojot projektus, kuros pētītas sadarbības iespējas kopēju problēmu risināšanai. Programma "Erasmus visiem" sniegs iespēju izveidot partnerības izglītības un apmācību jomā.

Sadarbība var ietvert arī pasākumus, kuru mērķis ir apmainīties ar informāciju un labo praksi. Pamatu var sniegt tādas iniciatīvas kā *Copernicus*[10] vai "Zināšanas par jūru 2020. gadā"[11]. Piemēram, pasākumu efektivitāti var palīdzēt veicināt izpratne par to, kā kaimiņvalstis vai kaimiņreģioni, kuriem ir līdzīgi okeanogrāfiskie vai

---

10 *Copernicus*, ko agrāk sauca par Globālo vides un drošības novērošanu (*GMES*), ir Eiropas Zemes novērošanas satelīta sistēma (http://copernicus.eu).

11 "Zināšanas par jūru 2020. gadā" ir ES projekts, kurā no dažādiem avotiem tiek apvienoti dati par jūru ar mērķi palīdzēt nozarei, publiskajām iestādēm un pētniekiem atrast informāciju un to efektīvāk izmantot, lai izstrādātu jaunus produktus un pakalpojumus, kā arī uzlabotu izpratni par norisēm jūrā (http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/marine_knowledge_2020/index_lv.htm).

meteoroloģiskie apstākļi, cenšas apturēt piekrastes eroziju. Zināšanas par to, kas citos reģionos ir noritējis veiksmīgi vai neveiksmīgi, var novērst vienu un to pašu kļūdu atkārtošanos. Ar labu praksi var apmainīties, rīkojot tematiskos darbseminārus, sūtot darbiniekus pieredzes apmaiņā vai izmantojot interneta forumus.

3.3. Atbalsts

Lai valsts un reģionālajā līmenī veiksmīgi īstenotu rīcības plānu, atbilstīgs īstenošanas mehānisms paātrinātu valsts, reģionālo un vietējo dalībnieku iesaistīšanos un ļautu uzraudzīt progresu. Atlantijas forums ir sniedzis lietderīgas atziņas, kas lieti noder dialoga organizēšanā un koordinēšanā. Lai turpinātu īstenošanu, būs svarīgi turpināt šo dialogu ar dalībvalstīm un reģioniem, tostarp privāto sektoru. Rīcības plāna īstenošana būs atkarīga ne vien no publiskā sektora, bet arī no tā, kādā apmērā iesaistīsies privātais sektors.

Jebkuram īstenošanas mehānismam jābūt vieglam, ļoti mērķtiecīgam un būtu jābalstās uz tiem labas prakses paraugiem, kas bija veiksmīgi citās jūras baseina stratēģijās:

– sniedzot politisku apņemšanos un uzraudzību,

– paplašinot informētību par šo rīcības plānu un tā mērķiem,

– veicinot privātā sektora iesaistīšanos,

– sniedzot progresa novērtējumu.

Tas arī varētu:

– sniegt norādes ieinteresētajām pusēm un potenciālajiem projekta atbalstītājiem,

– veicināt sadarbību visā Atlantijas okeāna reģionā,

– sadarboties ar ES finansējuma programmu vadošajām iestādēm,

– sapulcināt iespējamos projekta partnerus, lai izstrādātu pasākumus, kas atbilstu rīcības plānā noteiktajām prioritātēm,

– noteikt potenciālos finansējuma avotus projektiem gan ES, gan valsts līmenī.

Rīcības plāna īstenošanas mehānisms būtu jānosaka, apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām pusēm līdz 2013. gada beigām. Lai sekmētu turpmāku tīklu veidošanu un apmaiņu ar projektu izstrādes un īstenošanas labāko praksi, Komisija var rīkot Atlantijas okeāna reģiona ieinteresēto pušu konferences.

4. PROGRESA IZVĒRTĒŠANA

Lai periodā no 2014. līdz 2020. gadam nezaudētu impulsu, būs svarīgi saprast, kā šā rīcības plāna īstenošana palīdz sasniegt ES plašākus mērķus nodarbinātības, izaugsmes un ilgtspējības jomā. Mēs, piemēram, gribēsim saprast, vai attiecībā uz Ziemeļatlantijas cirkulācijas sistēmas dinamiku patiešām esam varējuši prognozēt lielākos riskus un pārmaiņas; apmēru, kādā ir kartētas Atlantijas okeāna gultnes problemātiskās zonas; vai šis rīcības plāns ir atbalstījis virkni jaunu un novatorisku produktu un pakalpojumu izveidi un uzlabojis darba un riska pārvaldības vidi ar jūru saistītajām nozarēm. Mēs arī gribēsim saprast, kādā apmērā Atlantijas okeāna reģionā ir panākta sociāli iekļaujoša vide, pievērsta uzmanība prasmēm un vai ir īstenota uz ekosistēmu balstīta pārvaldība. Mēs arī gribēsim gūt atziņas, kuras varētu piemērot citu jūru baseiniem.

Monitoringa progresam nav jārada jaunas prasības attiecībā uz ziņošanu. Tā vietā tiktu izmantota pašreizējā pamatinformācija, lai radītu priekšstatu par to, kā šā rīcības plāna īstenošanas un citu faktoru rezultātā mainās Atlantijas okeāna reģions. Komisija sāks steidzami strādāt ar piecām Atlantijas piekrastes dalībvalstīm, lai noteiktu un vienotos par metodoloģiju un sagatavotos šai izvērtēšanai.

Tā kā inovācija un tehnoloģija progresē, šis rīcības plāns, iespējams, būs jāpielāgo un jāpilnveido. Komisija rūpīgi uzraudzīs šā rīcības plāna īstenošanu, ņems vērā gūtās mācības un novērtēs progresu. Līdz 2017. gada beigām tā sagatavos vidusposma pārskatu par šā rīcības plāna īstenošanu. Pārskatīšanā ņems vērā pabeigto projektu paraugu neatkarīgu novērtējumu, kas tiks pārrunāts ar dalībvalstīm un citām ieinteresētajām pusēm.

5. ATLANTIJAS STRATĒĢIJAS INTERNACIONALIZĒŠANA

Atlantijas okeāns neaprobežojas tikai ar Eiropu. Tas ir dalīts resurss un vienota sistēma, kas savieno Eiropas kontinentu ar Āfriku un Ameriku. Visām piekrastes valstīm ir kopējas intereses un pienākums nodrošināt okeāna labu pārvaldību, arī izmantojot *UNCLOS*[12], *IMO*[13] un Starptautiskās Jūras dzīļu pārvaldes palīdzību.

Tām valstīm, kas atrodas Atlantijas okeāna krastā, šis okeāns ir milzīga ekonomiskā vērtība. Komisija uzskata, ka laika gaitā šis rīcības plāns varētu būt stabils pamats sadarbībai ar pārējām Atlantijas okeāna piekrastes valstīm. Ir acīmredzams, ka kopīgam darbam, piemēram, okeanogrāfiskajai izpētei un novērošanai, ir potenciāls. Jau paredzams, ka ASV un Kanāda reāli iesaistīsies, lai izveidotu transatlantisku aliansi pētniecības jomā, lai padziļinātu mūsu kopējo izpratni par Atlantijas okeāna ekosistēmu un tās iespēju atbalstīt jūras nozaru ekonomiku. Šī transatlantiskā alianse pētniecības jomā tiktu izveidota pakāpeniski pēc tam, kad būs pabeigta izvērtēšana un panākta vienošanās par visdaudzsološākajām sadarbības jomām. Pastāv iespēja, ka arī citas Atlantijas okeāna piekrastes valstis vēlēsies pārrunāt iesaistīšanos pētniecībā vai citos jautājumos. Komisijai un dalībvalstīm būtu kopīgi jāizvērtē, kas būtu jādara, lai Atlantijas stratēģijas pakāpeniskā attīstībā iesaistītu starptautiskos partnerus.

6. SECINĀJUMS

Komisija aicina Eiropas Parlamentu un Padomi apstiprināt minēto rīcības plānu un šajā paziņojumā izklāstītās ievirzes.

[12] Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencija.

[13] Starptautiskā Jūrniecības organizācija.